

DE WOERDENSE BINNENSTAD IN HET MONUMENTENJAAR (II)

door N. Plomp.

Het geboortehuis van Herman de Man op de monumentenlijst

In het maartnummer van "Heemtijdinghen" vertelden wij u over het ingrijpen van de Woerdense gemeentelijke dienst van bouw- en woningtoezicht bij de dreigende aantasting van een van de weinige zeventiende eeuwse gevels die de Rijnstraat te Woerden nog rijk is. De gemeentelijke diensten hebben het hier niet bij gelaten, want er is een voorstel uit voortgekomen tot het aanmelden van de panden van de firma's Blok en Smit voor plaatsing op de monumentenlijst. Van dat laatste pand plaatsen wij hierbij enige afbeeldingen. Een speurtocht in de bevolkingsregisters bracht inmiddels aan het licht dat dit pand extra aandacht verdient, omdat dit het geboortehuis is van de bekende schrijver van streekromans Herman de Man (1898 - 1946). Herman de Man was tot 1943 het pseudoniem en na Koninklijk Besluit d.d. 9 september van dat jaar de officiële naam van de schrijver. Zijn vader, Herman Salomon Hamburger, geboren te Utrecht 1 juli 1866, vestigde zich in april 1894 te Woerden als koopman, samen met zijn broer Meyer Salomon Hamburger. Kort daarna trouwde Hamburger met Sara Cohen Schavrien uit Amsterdam, die daar op 7 juli 1867 geboren was. Meyer vertrok na haar komst naar Utrecht. Hamburger was koopman in manufacturen en had een winkel aan de Rijn die hij "Markthal" noemde. Het pand met zijn merkwaardige gevel staat er thans nog net zo. Het is inmiddels vervallen tot opslagplaats.

In dit huis (B 90) werden de oudste kinderen geboren: Leentje op 19 juni 1895 en Izak Salomon

Deze foto is gemaakt tussen April 1894 en eind 1896, toen Hamburger sr. nog op nr. B90 woonde.

op 4 november 1896. Daarna verhuisde de familie in februari 1897 naar het nu als monument aangemelde pand verderop (B 99), waar ook "de Markthal" werd voortgezet. Daar werd op 11 juli 1898 's nachts om één uur, de latere schrijver Salomon Herman Hamburger geboren.

Tijdelijk woonde in dit pand bij de familie Hamburger Heintje Ligtenstein, modiste, (niet verwant) geboren te Strijen 8 mei 1879, ingekomen van Groningen 10 april 1897 en daarheen teruggekeerd op 19 juli van datzelfde jaar. Verder woonde de broer van moeder Hamburger, Joseph Cohen Schavrien, van 18 januari tot 21 februari 1898 en van 21 mei tot 17 november 1898 bij hen in. Hij kwam beide keren uit Amsterdam, waarheen hij ook weer terugkeerde. In februari 1902 vertrok de familie Hamburger naar Benschop.

Het vijfde huis van links is het geboortehuis van Herman de Man. Enige huizen, verder, aan de andere zijde van de korte Sint Janssteeg, staat een even hoog huis. Beide zeventiende eeuwse huizen worden mogelijk beschermde monumenten.

Zo ziet het geboortehuis van Herman de Man er nu nog uit.
Alleen staat het nu aan de Rijnstraat.

De toekomst van de Woerdense binnenstad

Woerdense lezers zullen weten dat momenteel wordt gewerkt aan een bestemmingsplan voor de binnenstad van Woerden. In het maartnummer publiceerden wij een lijst van panden en objecten in de binnenstad die naar het oordeel van de vereniging in het kader van dit bestemmingsplan bijzondere aandacht verdienen. Dit initiatief werd inmiddels gehonoreerd met een uitnodiging om samen met vertegenwoordigers van de Dienst Gemeentewerken en het bureau Kuyper Compagnons de stedenbouwkundige waarde van de bestaande bebouwing te onderzoeken. Aan dit overleg, waarin een hoge mate van overeenstemming werd bereikt, nam een lid van de werkgroep stad en landschap en een lid van het bestuur deel.

Hoewel deze overeenstemming nog niet wil zeggen dat ook in het bestemmingsplan al onze wensen vervuld zullen worden - er zijn nu eenmaal ook andere factoren van invloed - stellen wij het zeer op prijs dat het gemeentebestuur en het stedenbouwkundig bureau ons op deze wijze de gelegenheid hebben gegeven tot overleg bij het totstandkomen van het plan.

Welstand

Stad en landschap is, behalve de naam van een van de zeer nijvere werkgroepen van de vereniging, ook de naam van een Instituut te Rotterdam, waaraan de beoordeling is opgedragen van bouwplannen. Over het welstandsbeleid van dit instituut zijn wij bepaald niet enthousiast. Hoe onder het wakend (?) oog van deze commissie een herenhuis kon worden vervangen door het bunkerachtig bouwsel waarin de Aldi Markt is gevestigd, toonden wij u aan de hand van foto's in het maartnummer. Inmiddels is een 19e eeuwse pandje dat wij toen nog in eerdergenoemde lijst onder de aandacht brachten, vervangen door nieuwbouw - en hoe! Hoe het gebouwtje (de voormalige noodslachtplaats) eruitzag ziet u op bijgaande foto's.

De noodslachtplaats kort voor de afbraak.

Dat het kerkbestuur van de Chr. Gereformeerde kerk om redenen van doelmatigheid en geringe financiële draagkracht koos voor hetgeen ervoor in de plaats kwam, kunnen wij ons nog voorstellen. Dat echter deskundigen, die ervoor dienen te zorgen dat het stadsbeeld niet verder verarmt, hun goedkeuring hieraan hechtten, roept de vraag op of de normen die het Instituut Stad en Landschap van Zuid-Holland hanteert nog wel van deze tijd zijn. In ieder geval is het te hopen dat het college van Burgemeester en Wethouders zich kritisch toont bij het overnemen van dergelijke adviezen.

De Chr. Gereformeerde Kerk.

Monumentenzorg elders in ons werkgebied

Op initiatief van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg is de boerderij van het landgoed Bredius te Woerden op de aanvullende ontwerprijst van beschermde monumenten geplaatst. Verder heeft de Bond Heemschut voorgesteld de boerderij van de heer J.R. Kool (naast "Groepenbrug", Geestdorp 25) als beschermd monument aan te merken.

Onze werkgroep stad en landschap is inmiddels bezig met het inventariseren van monumentale panden en objecten in de gemeente Woerden buiten de singels. Op de resultaten daarvan komen wij later terug.

Ook zal in een volgend nummer aandacht worden besteed aan de activiteiten die in het Monumentenjaar werden ontwikkeld in andere gemeenten binnen het werkgebied van de vereniging. In dit nummer was daarvoor helaas geen gelegenheid meer.